

Muistion tarkoitus on tarjota näkökulmia ja tukea puolueen ehdokkaiden viestintään ja hallituspuolueiden ehdokkaiden haastamiseen, älä käytä sanasta sanaan tai jaa eteenpäin.

## **Muistio: Välikysymys hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen**

### **Pääviestit:**

- Oikeistohallituksen uudet leikkaukset kohdistuvat erityisesti vanhuksiin ja vammaisiin. Suurimmat kärsijät tulevat olemaan ikääntyneet vammaiset, joista monilta viedään kokonaan oikeus vammaispalveluihin.
- Vanhusten kotihoidosta häviää arviolta yli 700 000 käyntiä vuodessa ja tähän tarvittavat työntekijät.
- Kyse on erittäin rumasta arvovalinnasta, kun samalla yksityisten terveysfirmojen voittoihin valuvia Kela-korvauksia korotetaan edelleen. Alkuperäisen 500 miljoonan sijasta summa on kasvanut jo 545 miljoonaan – eli pottia on kasvatettu enemmän kuin mitä vanhuksilta ja vammaisilta leikkaamalla säästetään.
- Vasemmistoliitto on ainoa eduskuntapuolue, joka on johdonmukaisesti vastustanut verorahojen kaatamista terveysjäteille ja vaatinut näitä rahoja kohdennettavaksi julkisiin sote-palveluihin.
- Vasemmistoliitto on jo vuoden ajan vaatinut, että hallitus kertoisi miten uudet leikkaukset sote-palveluihin ja koulutukseen toteutetaan. Pimittäminen kuitenkin jatkuu ja suurin osa leikkauksista on edelleen kertomatta. 100 miljoonan leikkaukset sosiaalipalveluihin ja 75 miljoonan leikkaukset OKM:n toimialalle ovat edelleen kertomatta.

### **Leikkaukset kokonaisuudessaan:**

- Kansaneläkelaitoksen toiminnan rahoitukseen kohdistetaan kertaluontoinen 50 miljoonan euron vähennys vuodelle 2026 aiemmilta vuosilta siirtyneen, käyttämättä jääneen rahoituksen vähentämiseksi.
- Päätöksenteon tehokkuutta hyvinvointialueilla lisätään rajoittamalla pysyvästi valtion rahoituksen käyttöä 5 miljoonalla eurolla ryhmärahojen ja kokouspalkkioiden kustannuksiin.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sote-henkilöstön erikoistumiskoulutukseen maksettavia korvauksia vähennetään kertaluontoisesti 15 miljoonalla eurolla vuonna 2026.
- Teknologian hyödyntämistä kotihoidossa lisätään asiakkaan tarve huomioiden (-16,2 miljoonaa euroa).

- Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palvelujen saatavuus turvataan täsmentämällä vammaispalvelulakia siten, että se säilyy erityislakina perustuslakivaliokunnan viitoittamalla tavalla (-20 miljoonaa euroa).
- Sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tähän liittyvä sosiaalinen kuntoutus säilytetään hyvinvointialueilla (-12,5 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen)
- Toteutetaan hallinnon tehostamiseen ja norminpurkuun liittyviä toimia, kuten sosiaalityöntekijöiden tehtävänjakoa koskevien velvoitteiden ja RAI-arvioinnin keventäminen sekä lastensuojeluyksiköiden päivystysääntöjen keventäminen ja joustavoittaminen (-2,5 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja -12,6 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen).
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain velvoitteiden voimaantulon siirtojen myötä rekisteröintimenettelyn maksumenojen muuttunut määrärahavaikutus huomioidaan (-13,2 miljoonaa euroa vuosina 2026 ja 2027).
- Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyötä jatketaan. Tavoitteena on saavuttaa 50 miljoonan euron julkista taloutta vahvistava vaikutus vuonna 2027 ja aiemmin linjattu 100 miljoonan euron säästö vuodesta 2028 alkaen.  
➔ koska suurin osa säästöistä on kertaluonteisia, 100 miljoonaa leikkaukset jäävät vielä jatkovalmisteluun

## **Muita huomioita**

- Kotihoidosta leikkaaminen on jatkumoa vanhuspalveluiden romuttamiselle. Ympäri vuorokautista palveluasumista ajetaan tällä hetkellä alas ja hoivakoteja lakkautetaan. Ympäri vuorokautiseen hoivaan jonotti vuoden 2024 lopussa yli 2 200 vanhusta.
- Viime kaudella säädetyllä hoitajamitoituksella on ollut valvontaviranomaisten mukaan merkittävä vaikutus asiakasturvallisuuteen ja iäkkäiden palvelujen laatuun kokonaisuudessaan. Hallitus kuitenkin alentaa leikata hoitajamitoitusta 0,6:n, mikä jopa sen oman esityksen vaikutusarvioiden mukaan uhkaa heikentää vanhuspalveluiden laatua.
- Kotihoidon tilanne on jo ennestään kriittinen. Kotihoidon palveluita saavat vanhukset ovat entistä huonokuntoisempia ja monet työntekijät alalla uupuneita. Tätä ongelmaa ei ratkaista leikkaamalla lisää rahoitusta ja irtisanomalla hoitajia.
- Teknologiaa käytetään jo nykyisin laajasti kotihoidossa. Esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen johtajan mukaan tavoite säästöistä teknologian avulla ”on ylipäätään monelle alueelle vaikea ja osin epärealistinen”. Tämä tarkoittaa sitä, että säästöt saadaan käytännössä kasaan palvelua heikentämällä ja henkilöstöä vähentämällä.

- Vammaispalvelulain ollaan tuomassa niin sanottua elämänvaiherajausta, jonka perustuslakivaliokunta totesi jo aiemmin sen ongelmalliseksi perustuslain näkökulmasta. Asiantuntijoiden mukaan kyse on ikäsyrynnästä, sillä ei voida osoittaa miten tietyssä iässä esimerkiksi henkilökohtaisen tai liikkumisen avun tarve johtuisikin "tavallisesta vanhenemisesta", eikä vammaisuudesta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön 75 miljoonan säästöistä on päätetty jo lähes vuosi sitten. Miten voi olla, että vastuuministerit eivät kykene edelleenkään kertomaan edes yleisellä tasolla mihin leikkaukset tulevat kohdentumaan?

### **Vastauksia ministeri Juuson väitteisiin:**

*”Meidän täytyy nyt muistaa, että teknologia ja tekoäly tulevat voimalla myös hoitotyöhön. Useilla hyvinvointialueilla on jo käytössä erilaisia teknologisia ratkaisuja.” (Kaisa Juuso, Ilta-Sanomat 1.4.)*

On totta, että alueilla on jo laajasti käytössä teknologiaa kotihoidossa. Juuri siksi alueilta on tuotu esiin, että teknologian lisääminen ei ole enää ratkaisu, jolla voitaisiin saavuttaa säästöjä heikentämättä palvelujen laatua. Kun alueiden joutuvat säästämään 16 miljoonaa kotihoidosta, tapahtuu se käytännössä henkilöstöä vähentämällä. Se, että jäljelle jäävä henkilöstö hoitaa asiakaskäyntejä Teamsin kautta, ei ole parannus vaan heikennys kotihoitoon.

Vasemmisto ei vastusta teknologian hyödyntämistä vaan sitä, että hallitus leikkaa alueilta käyttäen teknologiaa puhtaasti verukkeena. Kotihoitoon tarvitaan ensisijaisesti lisää työntekijöitä, sillä hoitokäyntien määrä on jo nyt vähentynyt ja käyntien keskimääräinen pituus lyhentynyt.

*”Vammaisten palvelut tulevat säilymään täysin ennallaan, eikä vammaisilta ei vähennetä yhtään mitään. Mutta sitten esimerkiksi 85-vuotiaalle tai 95-vuotiaalle tulee sellainen toimintakyvyn vaje, joka on siinä iässä tyypillinen, niin hän saa tietysti palvelunsa sosiaalihuoltolaista. Ja näin pitää ollakin, jotta se vammaispalvelulaki jää erityisesti vammaisille tarkoitettuna erityislakina.” (Kaisa Juuso, Ilta-Sanomat 1.4.)”*

On täysin absurdi väite, että 20 miljoonan euron säästäminen vammaispalveluista tarkoittaa sitä, että palvelut säilyvät ennallaan, eikä vammaisilta vähennetä yhtään mitään.

Kun ikääntyvälle vammaiselle todetaan, että hänellä on jatkossa oikeus vain sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin, silloin häneltä viedään oikeus laajempiin vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Toisin sanoen monilta ikääntyneiltä vammaisilta, jotka vielä nykyisen lain nojalla saavat vammaispalveluita, viedään ne pois.

*100 miljoonan leikkauksien jatkovalmistelusta: ”Väitteet pimittämisestä ovat asioiden vääristelyä. Kaikki ymmärtävät sen, että kun tämä on vasta valmistelussa, mitään konkreettisia esimerkkejä ei voida antaa. Tavoitteena tietenkin on, että palvelut säilyvät*

*kaikille, mitään ei viedä pois, mutta helpotetaan byrokratiaa, jotta pystytään joustavammin toteuttamaan palveluita.” (Kaisa Juuso, Ilta-Sanomat 1.4.)*

Kuinka monta kertaa hallitus on luvannut, että palvelut säilyvät kaikille ja säästöt tapahtuvat mystisesti byrokratiaa ja hallintoa purkamalla? Jos tämä olisi mahdollista niin miksi hallitus leikkaa jälleen kerran vammaispalveluista ja kotihoidosta? Miksi hoitohenkilökuntaa irtisanotaan ympäri Suomea, kun säästöt piti toteuttaa ”tekemällä paremmin” ja ”tehostamalla”?